

Sur le pont d'Avignon, on y danse... bien sûr, maar wàt wordt er gedanst? Frankrijk heeft een rijke ballettraditie maar sloot zich jarenlang af van elke dansvernieuwing. Pas de jongste tijd is daar verandering in gekomen. Een dossier over de nieuwe dans en het nieuwe dansbeleid in Frankrijk.

Moderne dans in Frankrijk: carte blanche?

Maguy Marin, Régine Chopinot,
Jean-Claude Gallotta... de nieuwe lichtung

Frankrijk droeg totnogtoe weinig of niets bij tot de moderne dans, maar de jongste jaren wordt het land overspoeld door een golf van vernieuwing. De fine fleur daarvan is hier te lande te zien in februari en maart e.k. Alexander Baervoets beschrijft de Franse dans, toen en nu.

De opgang van de dans en het daarmee gepaard gaande zoeken naar nieuwe stijlen en vormen doet zich nu ook gevoelen in Frankrijk. Daarmee is het — op de Sovjetunie na — laatste bastion van het conventionele dansdrama gevallen en in de ban gekomen van de vernieuwing. Dit niet zo vanzelfsprekende gebeuren wordt als het ware gevierd in het aangekondigde festival van de moderne dans in Frankrijk, dat georganiseerd wordt door het Vlaams Theater Circuit en waarin een staalkaart aangeboden wordt van de hedendaagse Franse dansproducties. Ter inleiding schetsen we hier hoe de vernieuwing in de Franse danswereld gegroeid is en hoe die zich verhoudt tot gelijkaardige bewegingen in het buitenland. Daarna blikken we ook even vooruit naar wat er in Vlaanderen in de maanden februari en april daarvan te zien zal zijn.

Wie de *Concise Oxford Dictionary of Ballet* (edities 1977 en 1981) openslaat op het trefwoord Frankrijk, krijgt te lezen dat "*France now has a multitude of dance companies of all sizes and types (...) but the French contribution to the dance history of the 1970s continues to be negligible*". Voor wie de internationale dansbedrijvig-

heid slechts vanop afstand volgt, kan dit klinken als een donderslag bij heldere hemel, daar Frankrijk in de omgang beschouwd wordt als de bakermat van de danskunst in het Westen. Dit is grotendeels waar en wordt o.a. geïllustreerd door de aanwezigheid van een massa Franse danstechnische termen, die overal ter wereld en zelfs in de moderne en jazzdansstijlen werden overgenomen. Deze bakermat-gedachte was echter ook de intrinsieke aanleiding tot het verval en de onproductiviteit van de dans in Frankrijk. Het academische beginsel — in wezen conservatief — dat de Fransen zo dierbaar was (is?), leidde op het einde van de 19de eeuw tot de verstarring en uiteindelijk de decadentie van het romantische ballet. De dans, ooit een elementair onderdeel van de gedegen opvoeding, verviel tot de laagst denkbare sociale status; haar professionele beoefenaars — in hoofdzaak nog vrouwen — werden door de weldenkende burgerij beschouwd als uitschot. Dat de meeste danseresjes financieel werden 'ondersteund' door leden van diezelfde burgerij, was daar niet vreemd aan. Dit waarschijnlijk zwaarste dieptepunt van het statuut van de dans in het

Westen, leeft onderhuids nog door en bepaalt in vele gevallen de angst en de zorgen van die ouders die hun lieve kleine toch liever niet in dat 'milieu' zien terecht komen.

Het sociale stigma bepaalde meteen ook de neergang van de creativiteit (of was het omgekeerd?) De Parijse Opéra, middelpunt van alle dansactiviteit in Frankrijk, bleef de behoedster van het repertoire en de Franse stijl, waarbinnen nagenoeg geen vernieuwing of zelfs geen aanvulling geduld werd. De beroemde *Ballets Russes* van Serge Diaghilev, die van 1909 tot 1929 bijna ononderbroken in Parijs te zien waren en de *Ballets Suédois* (1920-1925) van Rolf de Maré, die de *Ballets Russes* naar de kroon staken inzake populariteit, waren import-producten die de Franse creaties volledig overschaduwden. Niettegenstaande de goed bedoelde pogingen van ondermeer Jacques Rouché en Serge Lifar, kwam de Opéra en meteen de hele Franse danswereld de crisis nooit meer te boven.